

Comentari:

L'obra que posem avui al nostre Aparador de Llibres, titulada "Pandèmia, H5N1", escrita pel company Antoni Fernández i Solà. És una novel·la de ciència-ficció mèdica, que apareix després de "La llave del paraíso" de Lluís Daufí y "Los cuadros del anatomista" de Alejandro Arís, que s'exposen a l'Aparador. Emulant la tècnica literària de metges americans com Michael Crichton o Robin Cook, els esmentats companys del nostre col·legi, Lluís Daufí, Alexandre Arís i ara, Fernández Solà, han construït, sobre la base d'un tema mèdic seriosament exposat, un argument plausible, amb personatges i entitats fictícies o reals, per presentar una història raonablement possible.

Tant és així, que "Pandèmia H5N1", que descriu el que podria passar a Catalunya tras una mutació maligna del virus gripal aviar A(H5N1) en el futur any 2010, va ésser publicada a l'abril del 2009, i per tant fou concebuda i escrita abans de que apareguessin en la escena real els primers casos de grip A(H1N1), que tant preocupades tenen a les autoritats sanitàries avui en dia a tot el mon

La història transcorre entre Manresa i Lleida, i concretament entre Torà i Biosca i els personatges són catalans de la Segarra, que lluiten des de l'inici de la pandèmia fins a l'establiment de la quarantena que permet sortir, no sense baixes, però amb un cert avantatge, d'un malson.

PANDÈMIA H5N1

JUNY DE 2011

Amb el mes de juny, va arribar a Torà i al pavelló el bon temps. En Roger, juntament amb la Teresa, les infermeres i els voluntaris de la Creu Roja, començaven a desmuntar tot el dispositiu de la unitat mèdica. Havien enviat la Lídia a casa, perquè no la veien per gaires romanços. La mort de la Margarida li havia tocat els fonaments. Els casos de grip havien baixat i semblava que la vacuna que havien començat a administrar a final de maig hi tenia molt a veure. Recordava el dia que la van portar, en una caixa-frigorífic escortada per mossos d'esquadra.

Tothom lloava al Cesc, la seva dedicació, la seva entrega, la seva capacitat de solucionar problemes i, sobretot, el seu temple, la seva calma. Ell se'n recordava encara de com el van mirar tots quan va pujar a la tarima de l'ajuntament de Torà, no feia pas tant, a buscar la seva acta de regidor. Com se'n reien de les seves

rastes i el seu piercing, de la seva ingenuïtat. I sí que n'era, d'ingenu, el Cesc. Això va pensar de si mateix, els primers mesos de trobar-se allà, en un lloc estrany, entre gent que quasi no li donava conversa. La culpa la tenia l'il·luminat del seu amic Roger, que l'havia convençut de presentar-se a les eleccions amb aquella cantarella de Catalunya, la pàtria, la llibertat, etcètera, etcètera. I a sobre, va tenir la barra de dir-li a última hora que ell no s'hi presentava, perquè la seva missió era "anar a reclutar nous patriotes per tots els Països Catalans! Quin paio, aquest Roger, i quina labia, el tio!" Al final, el Cesc es va tranquil·litzar i va pensar que una legislatura passava ràpid i que tampoc no era tan mala experiència veure un ajuntament per dintre. Quan s'acabés tot allò se'n tornaria a la seva idea de muntar una franquícia de telefonia mòbil, que era el seu.

Però el Roger emmalaltí greument, va tenir la mala sort de ser un dels primers casos de grip al mes de gener, quan encara tothom anava amb la guàrdia baixa. El va anar a veure a l'hospital de Manresa, d'incògnit. Ni el Guillem, no se'n va assabentar. Aquella nit, assegut a la cadira de la seva habitació, va sentir com els metges comentaven les seves anàlisis "- dins aquest noi hi ha desencadenada una veritable tempesta inflamatòria, fixeuvos, té la PCR, el làctic i els leucòcits pels núvols, aviat tot li començarà a fallar"- . Poc després, el baixaven a la unitat de cures intensives, on pocs dies més tard va morir. Però el que el va impressionar del Roger, el que li va fer canviar la seva idea del seu amic, va ser quan, mig en coma, el va sentir a murmurar unes paraules inconnexes.

-Dolça Catalunya, pàtria del meu cor...

-Què dius, Roger, què vols?

-Marges i rius, ermita al cel suspesa... per sempre adeu

Estava recitant! estava recitant al mossèn Cinto!

Adéu, germans. Adéu siau, mon pare, no us veuré més...

Estava a punt de morir i el seu últim record, quasi de manera inconscient, era per la seva terra. "Per mi Catalunya es com una mare. -li solia dir- No és un país, no és un estat, no és solament una cultura, Catalunya és la mare que em va parir! ".
-Oh!, si al fossar on jau ma dolça mare jo el lilit tingués!

Llavors van arribar els porta-lliteres per a emportar-se'l a la unitat de cures intensives. El Cesc plorava desconsoladament. Un dels nois li va fer uns copets a l'espatlla.

-Estic malalt, mes, ai! Tornau-me a terra que hi vull morir! Va acabar
L'emigrant un Cese definitivament renovat en la seva fe patriòtica, mentre veia el seu millor amic allunyar-se pel passadís per sempre més.

Estava desmanegant els ordinadors i els ulls se li humitejaven, tot recordant el seu amic i el seu sincer amor per Catalunya. Al seu enterrament, el Cesc li va posar l'estelada sobre el taüt i va cridar ben fort un "Visca el Roger i visca Catalunya!". Aquell dia ho va decidir, treballaria fort i ho donaria tot per la seva gent, pel seu país. Fins i tot la vida, com el Roger, i si sobrevivia dedicaria la seva existència al servei de Catalunya. En Roger havia reclutat un patriota, a títol pòstum.

Ja gairebé havien desmuntat tota la infraestructura del pavelló. La Teresa i els voluntaris de la Creu Roja havien desat el quasi tot el material mèdic al consultori. El Cesc la va anar a veure i, agafant-la pel braç, li va dir:

La teva feina s'ha acabat, senyora farmacèutica. Torna a casa que em sembla que algú t'espera.

La Teresa va abraçar el Cesc. Li va fer un petó al front, entre les rastes. Aquell noi s'havia convertit en un heroi, per a ella i per a tots els del pavelló, el virus no va poder ni amb un bri de la seva energia.

Va sortir del pavelló, va agafar el cotxe, que es va resistir una mica a engegar-se. "A veure si també ha agafat la grip", va pensar mig rient. Va anar conduint lentament cap els afores de Torà. La gent ja tornava a circular pels carrers. Va parar el cotxe davant la tanca. L'Anna, que ja l'havia vist arribar des que va entrar en aquell carrer cul-de-sac de la urbanització, la va venir a retre a la porta. Es van mirar, es van somriure i es van abraçar amb una mica d'inseguretat, amb aquella timidesa que hi posaven les primeres vegades que s'havien abraçat i besat a l'institut de Calaf.

-El "fenomen" de la família t'envia records. Li va dir l'Anna, referint-se al seu germà.

-Com està?.

-Molt bé, va explicant a tothom que està viu gràcies a la seva cunyada i a l'exèrcit espanyol!

Van riure de bona gana.

-Està clar que les coses ja no tornaran a ser el mateix.

-Sí, potser hem entrat ja a l'era d'Aquari, com predeien els astròlegs. Va dir l'Anna, rient.

-Quina manera més bestia de fer-ho, no?.

Anem a la cuina, et prepararé un dels meus tes, de què el vols?

-En tens de roca?

-Ja m'ho pensava.

Es van agafar per la cintura i van entrar a la casa, i a la nova era de les seves vides.

Estava esgotat, no per la meua malaltia sinó per tot plegat. Crec que vaig dormir tres dies seguits. No recordo ni haver menjat. Una matí, em va despertar una esclatxa de sol que sortia per la finestra. Per la porta va entrar de seguida la Júlia.

-Hola, malaltó, t'hem de donar l'alta, necessitem el llit.

-Sempre tan desconsiderats, els de la pública, vaig replicar.

-Posa't en forma. La setmana que ve ens n'anem a Barcelona a veure la consellera. Sembla que la fi del malson s'acosta.

Vam arribar a la sala de conferències del col·legi de metges de Barcelona la Júlia, el doctor Peris, i jo. La fi de la pandèmia era propera, me'n vaig adonar quan, en sortir de Manresa, passant per una rotonda, vaig veure parlar animosament un grup de guardies civils, mossos d'esquadra i els de la policia local, sense parar

esment en nosaltres. Tot es començava a relaxar, tornava la normalitat. En arribar a Barcelona hi havia gent caminant pel carrer i els taxis ja circulaven després d'uns quants mesos. Per la televisió va sortir el secretari general de les Nacions Unides anunciant el descobriment de la vacuna i la proximitat de la fi de la pandèmia, - "la humanitat ha tornat a prevaldre ", va concloure.

El doctor Peris va anar a saludar al doctor Cussí. Era evident que entre una cosa i una altra havien fet una bona relació. Per darrera vaig notar que algú se m'abraonava.

-Guillem, Guillem, com me n'alegro de veure't. Era en Josep Monegre.

-Hola, Josep, ja ho veus amb mi no ha pogut.

-Com ens has fet patir!

Em va explicar que ell i el doctor Cussí m'havien vingut a veure diverses vegades a Manresa i que havia volgut supervisar el meu tractament personalment.

-Ostres, Josep!, sí que us ho agraeixo, vinga una abraçada. Els esdeveniments m'havien tornat més emotiu i afectuós.

-Para, Guillem, que m'escanyaràs. Crec que hauries d'anar a veure el Cap.

Vaig anar a cercar el doctor Cussí. Quan em va veure se li va posar un somriure de fit a fit:

-Guillem!, com me n'alegro, de veure't aquí.

Vam estar parlant una bona estona, vam recordar a la Sílvia, a la Margarida i vam comentar com havia afectat la grip al personal sanitari i a la gent que treballava al laboratori. Molts metges, infermeres, personal de l'hospital i tècnics de laboratori havien mort a tot el món lluitant contra la plaga.

Va començar la reunió, va entrar la consellera Hernández i es va asseure. El doctor Cussí es va ficar en un costat i el president del col·legi de metges a l'altre. Al costat del doctor Cussí hi havia un home que m'era familiar.

Benvolguts, va dir la consellera, ens hem reunit per a escoltar el report del doctor Larsson de l'ECDC i per a comunicar-los que, si tot segueix el seu curs, a final de juny L'OMS declararà la fi de la pandèmia i l'inici del període post-pandèmia, que no serà menys important.

La gent es va aixecar i tots ens vam posar a aplaudir. Molts no van poder contenir l'emoció i ploraven.

Va agafar la paraula el doctor Larsson. Va explicar que el maneig mundial de la pandèmia es podia considerar un èxit, encara que el virus havia infectat un 70% de la població mundial. Les campanyes de quarantena havien frenat molt la força de la infecció i van donar més temps als laboratoris per fer la vacuna. Els tractaments antigripals havien mostrat una bona efectivitat i els sistemes sanitaris en general havien donat molt bona resposta. Tot plegat va fer que la taxa de letalitat -nombre de morts entre els infectats- no arribés al 10%, el que es podia considerar tota una gran victòria, tenint en compte les previsions que es feien inicialment. Jo vaig pensar per mi: "Un 10% del 70% de la població mundial continuava sent moltíssima gent!"

-La vacuna, que en realitat són dues, -va prosseguir en Larsson-, ha mostrat una gran capacitat de protecció contra la grip i ha aconseguit tallar de soca-rel la malaltia en les comunitats on la seva administració supera més del 30% de la

població. La campanya de vacunació avança a tota màquina i es preveu que al final de juny es tindrà vacunada més del 50% de la població mundial, moment en el qual es declararà acabada la pandèmia de grip.

Una corrent d'emoció va recórrer la sala.

La següent imatge que va projectar el doctor Larsson em va donar la resposta al meu dubte anterior.

Quant a la mortalitat global desglossada per zones, va comentar el doctor Larsson amb un to més apagat, al sud-est asiàtic, continent indi, Xina, Oceania i Japó han mort més de 100 milions de persones, 50 milions a l'Àfrica, 20 a Amèrica del nord i central, 30 a Amèrica del sud, 20 a Rússia i Àsia central, 10 a Europa. A la península ibèrica -Espanya i Portugal- han mort més d'un milió de persones, a Catalunya "solament" han mort 75.000 persones. Si hi comptem els que no s'han comptabilitzat i els que han mort per la situació de caos mundial, s'arriba fàcilment als 250 milions de persones.

"Quatre vegades més morts que a la segona guerra mundial. Una victòria, però una victòria pírrica" -vaig pensar. El virus havia tornat a demostrar qui manava en aquest planeta

Llavors, el doctor Larsson es va començar a esplaiair sobre Catalunya. Al nostre país es van infectar poc més del 50% dels habitants el que es considerava una de les dades més favorables de tot el món. Ho va atribuir a l'eficàcia de les quarantenes establertes seguint el que ja es coneixia com a "model Açores" que no era més que fer una quarantena estricta com van fer els habitants d'aquestes illes portugueses, que així que es van assabentar de les primeres infeccions, van tancar els accessos a pany i forrellat i la pandèmia no els va afectar. Va anar explicant diferents mesures que es van adoptar en diverses parts del món.

-També els he de dir que una de les millors contribucions terapèutiques que hem tingut, ha vingut de Catalunya i la devem als doctors Monfort i Giralt de l'hospital Central de Barcelona.

Em vaig quedar de pasta de moniato.

De seguida es van començar a projectar imatges de gràfiques i de biòpsies bronquials de ratolins en les que s'apreciava una fina pel·lícula blava sobre la mucosa bronquial, mentre el doctor Larsson explicava les bondats del que va anomenar fitoteràpia inhalatòria revolucionada. El medicament, que es distribuï en forma de cubs que es podien ratllar o trossejar i inhalar-los en forma de vapors o nebulitzacions, havia estat desenvolupat sota la supervisió de l'OMS i estava format per múltiples components. La interacció d'aquests components amb el moc bronquial formava quasi miraculosament una pel·lícula protectora que evitava l'adhesió de virus i retardava la infecció, disminuint la càrrega viral i, per tant, la gravetat de la malaltia.

A més, la forma de cub dur en facilita el transport i la distribució, va puntualitzar en Larsson.

Finalment, va aparèixer una diapositiva amb els noms en ordre alfabètic de tots els metges i personal sanitari, uns trenta o quaranta, que havien col·laborat en el desenvolupament del medicament. Al costat del de la Sílvia i de cinc o sis més hi havia una creu. Eren els que havien mort.

-Com és una medicina molt especial, -va dir en Larsson-, amb molts components, i que volíem que es popularitzés el més de pressa possible, li vam donar un nom fàcil de recordar. Li vam posar "Catalina".

El cor em va fer un esglai!, vaig mirar als meus companys de Manresa que seien amb el Josep Monegre i tots reien. Era evident que ja ho sabien. Des de la taula de la presidència el doctor Cussí em va saludar. Va ser un dels moments més emocionants de la meua vida. Vaig aixecar el cap i vaig estirar els braços assenyalant al cel.

"Aquí tens el teu cum laude, remeiera. Glòria i honor per a tu, Catalina, que Déu et beneeixi"!

En acabar la reunió molta gent que ni coneixia em saludava i abraçava. En un racó de la sala els pares de la Sílvia em van mirar emocionats. M'hi vaig acostar ens vam abraçar els tres. Abans de marxar, em vaig girar cap a la presidència. La consellera, el doctor Cussí i el doctor Larsson em miraven satisfets. El doctor Larsson va aixecar el polze. Jo li vaig tornar el gest. "Gracies, Biorjn, per complir també la segona condició".